

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

תוכן

- א. ואלו קרעין שאין מתאחזין הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו תורה ועל נשיא ועל אב בית דין 2
- ב. ועל שמועות הרעות ועל ברכת השם ועל ספר תורה שנשרף 2
- ג. ברכת השם ... אחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע והעדים אינן חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו 3
- ד. ספר תורה שנשרף ... הרואה ספר תורה שנקרע חייב לקרוע שתי קריעות אחד על הגויל ואחד על הכתב ... שקליה לטוטפתיה ... אתאי בת נעמיתא בעא למיבלעיה ... איחייבין לי שתי קריעות ... לא אמרו אלא בזרוע וכמעשה שהיה 4
- ה. הרואה ערי יהודה בחורבנא אומר ערי קדשך היו מדבר וקורע 5
- ו. ירושלים בחורבנה אומר ציון מדבר היתה ירושלים שממה 5
- ז. בית המקדש בחורבנו אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללך אבתינו היה לשרפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה וקורע 6
- ח. קורע על מקדש ומוסיף על ירושלים ... כיון שהגיע לצופים קורע וקורע על מקדש בפני עצמו ועל ירושלים בפני עצמה ... דפגע במקדש ברישא 6
- ט. וכולן רשאין לשוללן ולמוללן וללוקטן ולעשותן כמין סולמות אבל לא לאחותן 8
- י. הקורע מתוך השלל מתוך המלל מתוך הלקט מתוך הסולמות לא יצא מתוך האיחוי יצא ... ובאיחוי אלכסנדרים 8
- יא. אוסר לאחותו וכשם שהמוכר אוסר לאחותו כך הלוקח אוסר לאחותו ולפיכך מוכר צריך להודיעו ללוקח 9
- יב. תחילת קריעה טפח ותוספת כל שהו על כולן קרע אחד על אביו ואמו קרע אחד לפי שאין מוסיפין על קרע אביו ואמו 9
- יג. הלכה כדברי המיקל באבל אבילות לחוד קריעה לחוד 10
- יד. עד היכן קורע עד טיבורו ... הגיע לטיבורו מרחיק שלש אצבעות וקורע נתמלא מלפניו מחזירו לאחוריו נתמלא מלמעלה הופכו מלמטה 10
- טו. הקורע מלמטה ומן הצדדין לא יצא 10
- טז. האשה שוללתו לאלתר ... משום כבוד אשה 11
- יז. היוצא בבגד קרוע לפני המת הרי זה גוזל את המתים ואת החיים 11
- יח. האומר לחבירו השאילני חלוקך ... והלך ומצאו שמת קורע ומאחו וכשיבא לביתו מחזיר לו חלוקו ונותן לו דמי קרעו 11
- יט. חולה שמת לו מת אין מודיעין אותו שמת שמא תטרף דעתו עליו ואין מקרעין בפניו

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

- כ. ומקרעין לקטן מפני עגמת נפש 12
כא. וקורעין על חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו 13
כב. אבל לא יניח תינוק בתוך חיקו מפני שמביאו לידי שחוק ונמצא מתגנה על הבריות
13

דף כו.

א. ואלו קרעין שאין מתאחין הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו תורה ועל נשיא ועל אב בית דין

כבר התבאר לעיל דף כב. שהאבל על אביו ואמו וקרע בגדו, אסור¹ לאחות את הקרע אסור לעולם. וכן הדין בנשיא ואב בית דין, וכבר התבאר שם שבימנו אין לנו נשיא. וכן התבאר שם שכן הדין בקריעה על רבו המובהק שרוב חכמתו ממנו, דהיינו שלימדו דרכי העיון והפסק².

ב. ועל שמועות הרעות ועל ברכת השם ועל ספר תורה שנשרף

קורעין³ על שמועות רעות, ומתאבלים כל היום, כגון שנקבצו רוב הצבור למלחמה ושמעו שנגפו לפני אויביהם, אפילו לא נהרגו אלא המיעוט מהם. וכן אם הלכו בשבי. וקרע זה אין מאחין לעולם⁴, אך שולל למחרת. וכן

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד שמ טו - יז

² עיין בשו"ת מהרי"ק (סוף שרש קסט), שהאריך בענין רבו מובהק, וכתב, דאין הרבנות תלוי בפלפול, וכן הרב שתופס ישיבה וכו', ולא כלל הוא, דודאי מי שלומד לפני רבו בפירוש זמן, והרב מעמיד התלמיד על פשט ההלכה על דרך האמת והיושר, ודאי בענין זה נעשה תלמידו וחייב בכבודו. וזהו רבו שלמדו חכמה דסוף פרק אלו מציאות, וכדפירש שם רש"י, אבל הדרכים שעושים היום בתוספות זמן וכל אחד אומר הדרך כולו יהיה אמת או שקר בענין זה, איני רואה בו שום רבנות. וכתב עוד, דבתלמיד שאין רוב חכמתו ממנו, אינו חייב לנהוג בו שום כבוד רק לענין קריעה שהוא קורע עליו כעל מי שמתאבל עליו, או קרע שאינו מתאחה למאן דאמר, וכן לענין לעמוד מפניו, אבל לא לענין להורות בפניו או לקבוע לו מדרש לעצמו, או למה שאמרו בפרק חלק כל המתרעם על רבו וכו', וכל העושה מריבה עם רבו וכו', וכיוצא בזה. ועיין עוד בתשו' מהרי"ק החדשות סימן יב. מובהק שרוב חכמתו ממנו. ע"ש

³ שו"ע ונו"כ שם לו

⁴ פ"ת שם יד ומ"ש בש"ך שם נב דמאחין למחר. דבריו תמוהין דהרי מבוואר בסוף הסימן דקריעה שעל שמועות רעות הוא מקרעים שאין מתאחין לעולם וכן הוא בש"ס ומצאתי בדגמ"ר שתמה על הש"ך בזה. גם הגאון מהר"ר דוד דעסא ז"ל לפירושו על הירושלמי פ"ג דמ"ק תמה עליו בזה.

תרומות והנצחות - בנק הדואר ח"ן 22887389 - ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

השומע ברכת השם⁵ כמו שיבואר להלן, או הרואה ספר תורה שנשרף נקרע או נמחק, כמבואר בדף כה. שצריך לקרוע, קרע זה אין מאחה לעולם.

אך רשאי למחרתו⁶ לשוללו כמבואר להלן

ג. ברכת השם ... אחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע והעדים אינן חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו

השומע⁷ ברכת השם כלומר⁸ ששמע מי שאמר יכה שם השם את שם השם⁹, או כל גידוף אחר באופן זה, ואפילו ברכת הכינוי ואפילו אמרו בלשון לעז הוי ככינוי¹⁰ וגם השמות שקורין הגוים להקדוש ברוך הוא כנויים הם¹¹, חייב לקרוע, ואינו רשאי לאחות קרע זה לעולם, והוא שישמענה מישראל¹². וי"א דבזמן הזה מומר דינו כעובד כוכבים. ואם שמע בשם המיוחד י"א שחייב לקרוע אפילו בשמע מנכרי,

ואפילו השומע מהעדים היאך בירך פלוני, חייב לקרוע. והעדים אינם צריכים לקרוע פעם אחרת.

אם¹³ בא ישראל ואמר ששמע מפי עובד כוכבים שגידף, כיון דעתה שמע הגידוף מפי ישראל חייב לקרוע, וה"ה השומע עצמו שחוזר הגידוף כיון דבעת ששמע מעובד כוכבים לא היה קורע, מחוייב עתה לקרוע.

י"א שאם שמע מהעדים שפלוני בירך השם, אף על פי שאין העד מוציא הגדוף מפיו ממש חייב השומע מפי העד לקרוע, וא"צ לשמוע משני העדים אלא אפי' מאחד מן העדים, וה"ה כשאינו עד כשהעיד בב"ד אלא ששמע הגדוף ממש, כל השומע ברכו את השם מפי אותו ששמע הגדוף ממש, אף על פי שזה לא הוציא מפיו הגדוף ממש, אלא שאמר פלוני גידף השם חייב השומע

⁵ שו"ע ונו"כ שם לז – למ

⁶ שם ובש"ך נט – סב

⁷ שו"ע יו"ד שמ לז

⁸ ט"ז שם כא

⁹ יכה יוסי את יוסי כמבואר במשנה סנהדרין פ"ז מ"ה ועיי"ש תפא"י יבין מד נקט כנוי כזה מדהוא בן ד' אותיות, ובגמטריא אלהים

¹⁰ עיין בספר תפלי"מ שכתב דר"ל אפי' כינויים הנמחקים כגון הנון ורהום חייב לקרוע. פ"ת שם טז

¹¹ כרך לחם שם

¹² דאם היינו קורעים על עובדי כוכבים יתמלאו כל הבגדים קרעים. ט"ז שם כב

¹³ פ"ת שם יז בשם המשנת חכמים.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

לקרוע. וי"א¹⁴ שאם לא שמע הגידוף כלשונו גם אם שמע משני עדים בבית דין שפלוגי בדרך השם אל לא שמע הגידוף ממש, אינו קורע.

אבל השומע מפי אחד, פלוגי גידף השם, ואותו אחד לא שמע הגידוף ממש, אלא שמעו מפי אחד מהעדים, אין זה האחרון חייב לקרוע לכו"ע¹⁵.

ד. ספר תורה שנשרף ... הרואה ספר תורה שנקרע חייב לקרוע שתי קריעות אחד על הגויל ואחד על הכתב ... שקליה לטוטפתיה ... אתאי בת נעמיתא בעא למיבלעיה ... איחייבין לי שתי קריעות ... לא אמרו אלא בזרוע וכמעשה שהיה

כבר התבאר לעיל דף כה. שהרואה ספר תורה כשנשרף¹⁶, או תפילין שנשרפות, או שנקרע ונחתך ונמחק או מושמד בכל דרך אחרת¹⁷, קורע שתי קריעות, אחת על הגויל ואחת על הכתב¹⁸. כיון שרואה חילול השם בזרוע, ואינו רשאי לאחות קרע זה לעולם אך יכול לשללו כנזכר לעיל. אמנם כל זה כששרפו או קרעו אותם בזרוע, דהיינו על ידי אדם עריץ בין גוי בין ישראל¹⁹, אבל אם נשרפו על ידי קצר השמלי שאירע באותו מקום, וכיוצא, ולא יכל להציל, או שבעל חי אכל את התפילין ה' ישמרנו וכדומה, כל שאין חילול השם אין צריך לקרוע²⁰. ואם שרפו במזיד ספרי ש"ס ופוסקים, אין צריך לקרוע.

¹⁴ פ"ת שם יח ממשנת חכמים שהביא דעת הרמב"ם וסמ"ג והתוס' דלא כהירושלמי וכל שאומר שפלוגי גידף ולא הוציא הגידוף כלשונו מפיו א"צ לקרוע ותמה על הש"ך שלא הביא כלל דעתם. והעלה דלהם שומעין להקל בדרבנן דמצותו של קריעה הוא מדרבנן

¹⁵ ש"ך שם נה

¹⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד שמ לז

¹⁷ ט"ז שם כד וש"ך נד דלא כב"י

¹⁸ ש"ך שם כג

¹⁹ וכמעשה שהיה ששרף יהויקים את המגילה כדכתי בירמיה לו פסוק כ – כה

²⁰ באר היטב שם לה משו"ת חכ"צ מז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

השומע שספר תורה נשרף בכח הזרוע, או הרואה גוילים של ספר תורה שכבר נשרפו, אין צריך לקרוע לכולי עלמא, שרק באותה שעה קורע. ואם ראה שנשרפו בשבת יש שהסתפק שאולי צריך לקרעו במוצ"ש²¹. ולהלכה אין קורעים²².

טוב להחמיר שלא לראות גוילים של ספר תורה מבזוים או שרופים הנמצאים במרתף השואה, וכדומה²³.

ה. הרואה ערי יהודה בחורבנן אומר ערי קדשך היו מדבר

וקורע

הרואה²⁴ ערי יהודה²⁵ בחורבנן, ואפילו יושבין בהן ישראל, כיון שהישמעאלים מושלים עליהם מקרי בחורבנן²⁶, אומר: ערי קדשך היו מדבר, וקורע. ובימינו נהגו שלא לקרוע על ערי יהודה²⁷.

ו. ירושלים בחורבנה אומר ציון מדבר היתה ירושלים

שממה

הרואה ירושלים שבין החומות בחורבנה²⁸ תחת שלטון מנאצי ה' ומפירי ברית²⁹, ויש בה בעו"ה כנסיות ומסגדים³⁰ ותועבות אחרים, ואין בידינו

²¹ תפ"מ שם

²² וכנזכר גבי אדם כשר

²³ ילקוט יוסף אבלות דין קריעה ברואה ספר תורה שנשרף סעיף ל

²⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד שמ לח, ואו"ח תקסא א ב

²⁵ ולא ערי ישראל שאינם חשובים כל כך. מ"ב שם א

²⁶ מ"ב שם ב

²⁷ ס' אר"ן ישראל להגרי"מ טיקוצינסקי זצ"ל סי' כ"ב סעי' א', ונותן ב' טעמים לדבר, חדא כי ערי יהודה אינן ידועות כיום בגבולותיהן, ועוד דבזמננו שבאים לירושלים מצד מערב לא מצד דרום אין פוגעים לפני ירושלים בערי יהודה, וכשבאים לירושלים וקורעים עליה שוב א"צ לקרוע על ערי יהודה כדלהלן.

²⁸ יש שכתבו שמסתברא שיום שרואה אדם תחלה ירושלים בחורבנה שיאסור אותו היום כולו בבשר ויין. מ"ב שם ד

²⁹ לאפוקי מש"כ בשו"ת אג"מ ח"ד סי' ע' אות י"א שבימינו אפשר שאינה בחורבנה כיון שאינה תחת שלטון ישמעאלים.

³⁰ שו"ת שבה"ל ח"ז סי' ע"ה, מנחת שלמה להגרש"ז אויערבך זצ"ל סי' ע"ג. ובפמ"ג א"א סק"א "שמעתי מא"א הרב ז"ל שאמר כמדומה בשם החסיד ר' גרשון קיטובער ז"ל שבא לירושלים וראה בשלוחה עמים יושבים בה, ובכה ואמר שזה שאומרים בראותי כל עיר (ירושלים של מטה) על תילה בנויה ועיר ה' מושפלת ירושלים של מעלה וכו' שם ניכר החורבן ודוממים וכו' עכ"ל.

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

להסירם, אומר: ציון מדבר היתה ירושלים שממה. וקורע בגדיו. ויש³¹ שאין אומרים ציון היתה מדבר שממה.

ז. בית המקדש בחורבנו אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבתינו היה לשרפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה וקורע

וכשרואה בית המקדש, כלומר את מקום המקדש או המסגד שעליו³², אומר³³: בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבתינו היה לשרפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה, וחייב להשתחות, ולקרוע את בגדיו ולבכות ולהתאונן ולהתאבל על חורבן בהמ"ק, ולקונן ולומר מזמור לאסף וכו' עד סוף וכשקורע מברך ואומר ברוך דיין אמת (אך בלי שם ומלכות) כי כל משפטיו צדק ואמת הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא ואתה צדיק על כל הבא עלינו וכו'.

י"א שאם רואה רק את חומת הר הבית ובכלל זה הכותל המערבי אין עליו חיוב לקרוע, ורק כשרואה מקום העזרה³⁴. וי"א³⁵ שיש לקרוע בראיית הכותל המערבי.

ח. קורע על מקדש ומוסיף על ירושלים ... כיון שהגיע לצופים קורע וקורע על מקדש בפני עצמו ועל ירושלים בפני עצמה... דפגע במקדש ברישא

מהיכן חייב לקרוע על ירושלים, מן הצופים שהוא מקום ממנו נראית ירושלים בבירור, וי"א³⁶ שצופים פירושו כל מקום סביב לירושלים שיכולין

³¹ בשו"ת באר משה ח"ז דיני בני א"י והו"ל עמ' שי"א

³² ואין צריך לראות את רצפת העזרה ב"ח סי' זה. ועיין פאת השלחן סי' ג' סעי' ב' שכשרואה הקובה (המסגד) שעל מקום המקדש אומר וכו' וקורע, משום שראיית כיפה זו מראה וממחיש את חורבן בית קדשינו.

³³ פסוקים מישיעה סד פס' ט – י

³⁴ בס' א"י שם סעי' ז'

³⁵ בשו"ת אנ"מ שם כותב בפשיטות לקרוע כשרואים הכותל המערבי, ובאורחות רבנו ח"ב עמ' קנ"ה שבכל הפעמים שהלך הגר"י קניבסקי זצ"ל לכותל המ"ע היה קורע על יד הכותל גם כשלא ראה את רצפת העזרה רק את הכותל ולהבדיל את כיפת המסגד. ועיין מועדים וזמנים ח"ז סי' רנ"ז ותשובות והנהגות ח"א סי' של"א

³⁶ תוס' ותויו"ט בשם רשי וכן נקט המ"ב שם ז' להלכה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

לראות משם. עוד כתבו דמשהגיע לצופים צריך לקרוע אף על פי שעדיין לא ראה אותה. ואח"כ כשיראה המקדש מרחיק ג' אצבעות מהקרע הראשון³⁷ וקורע קרע אחר, וכל קריעה טפח.

ואם בא דרך המדבר, שאז רואה המקדש תחלה, קורע על המקדש, טפח, ואח"כ כשיראה ירושלים מוסיף על קרע ראשון כל שהוא³⁸.

אם קרע³⁹ על אחת מערי יהודה, אינו חוזר וקורע כשיראה שאר ערי יהודה אלא מוסיף על הקרע כל שהוא⁴⁰, חוץ מירושלים, שחוזר וקורע עליה קרע אחר בפני עצמו, ואם קרע על ירושלים, אינו צריך לקרוע על שאר ערי יהודה, אפילו תוספת קרע אין צריך⁴¹.

ודיני קריעות⁴² אלו כדין קריעה על אביו ואמו כמבואר לעיל דף כב: שקורע בידו ולא בסכין או כלי ומעומד, וקורע כל כסותו שעליו עד שיגלה את לבו, ואינו מאחה קרעים אלו לעולם. אבל רשאי למחרת לשלול, למלל, ללקטן ולתפורן כמין סולמות. כנוכר. והמנהג⁴³ לקרוע רק הבגד העליון, ובסכין, ולא את הכתונת.

המנהג עפ"י גדולי ירושלים⁴⁴, שאין קורעין ומקוננים בערבי שבתות, וימים טובים מחצות היום ואילך, ובחול המועד, ובימי הפורים (י"ד וט"ו אדר). ונהגים להקל ולבוא לירושלים ולראות מקום המקדש בזמנים אלו כדי שלא יצטרכו לקרוע⁴⁵.

הרואה את מקום המקדש בשבת ויו"ט אינו חייב לקרוע במוצ"ש ובמוצאי יום טוב

³⁷ מ"ב שם ה

³⁸ וא"צ טפח משום דעיקר מצות קריעה יצא בפעם ראשונה שהיא מן המקדש שקדושתה יותר מירושלים ונכללת בתוכה. מ"ב ט

³⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

⁴⁰ מ"ב שם י

⁴¹ מ"ב שם יא

⁴² שו"ע ונו"כ שם ד

⁴³ וכדעת הראב"ד (בפ"ה מהל' תעניות) והרמב"ן והמניד משנה (שם), ס' א"י שם סעי' ד', מנחת שלמה שם, תשובות והנהגות ח"א סי' של"ח, ובאורחות רבנו שם שכן נהגו החזו"א והגרי"ק זצ"ל ויש המיחדים בגד ישר מיוחד לקריעה כשנוסעים לירושלים וקורעים בראיית ערי יהודא בצד שמאל של הבגד, וכשמגיעים לכותל המערבי קורעים שוב בצד שמאל של הבגד ע"י שנותנים ריווח בין קריעה לקריעה ג' אצבעות, ומותר מיד אחר הקריעה לפשוט הבגד וללבוש בגד אחר שאינו קרוע

⁴⁴ ס' א"י שם סעי' י"א, ס' עיר הקודש והמקדש ח"ג פי"ז אות ה', ובשו"ת לבושי מרדכי מהדו"ת האו"ח סי' קע"ג מסתפק לענין הוה"מ וכותב דאם אין מנהג ידוע בין אנשי ירושלים יש לקרוע, אמנם המנהג הוא לא לקרוע, ועיין בשו"ת בצל החכמה ח"ה סי' י"ב שכן המנהג שלא לקרוע ואין אחר המנהג כלום, ובתשובות והנהגות ח"א סי' של"ד שיהיה לבוש בבגדי שבת, ובהם א"צ לקרוע (אך במוצ"ש לא מצינו לפטור הקריעה עקב לבישתו בגדי שבת). וכה"ב בס' מנחת שלמה סי' ע"ג

⁴⁵ ויש נוהגים שמקנה בגדיו לחבירו בקנין סודר כדין, והקונה נותן לו רשות ללבוש הבגד בהשאלה ובתנאי שאינו רשאי לקרוע הבגד, אולם עיין מועדים וזמנים ח"ז סי' רנ"ז שאין זה ברור להתיר כי אומדנא דמוכח שכל ההקנאה היא רק כדי לפטור עצמו מחיוב קריעה, ונמצא שאינו אלא הערמה בעלמא, והקנין לא חל.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

היה⁴⁶ הולך ובא לירושלים, הולך ובא תוך ל' יום, אינו קורע קרע אחר, ואם לאחר ל' יום, חוזר וקורע, והוא הדין בערי יהודה ובמקדש.

והרואה ירושלים תוך ל' יום אף על פי שלא קרע, כגון שדר בתוכו א"צ לקרוע על ערי יהודה, אם לא שיצא משם ובא לערי יהודה לאחר שלשים⁴⁷.

ט. וכולן רשאיין לשוללן ולמוללן וללוקטן ולעשותן כמין

סולמות אבל לא לאחותן

כל הנזכרים בדרף זה שחייבים לקרוע ואסור לאחות את הקרע לעולם, כלומר תפירה מבפנים ואחרת עליה מבחוץ או לתפור תפירה מיושרת⁴⁸, רשאים למחרת⁴⁹ למוללן על ידי שאוחזו ב' ראשי הקרע בין האצבעות וכורכין יחד, ותוחב שתיים או שלש תפירות. ולשללן, בתפירה רחבה שתופר הרבה במשיחה אחת. וללקטן, שאוחזו כל הקרע ראשו על סופו ותוחב במחט ב' או ג"פ, וכן לעשותן כמין סולמות, שתופר ב' תפירות וחוזר ותופר למטה ומניח בין תפירה לתפירה הפסק.

דף כו:

י. הקורע מתוך השלל מתוך המלל מתוך הלקט מתוך

הסולמות לא יצא מתוך האיחוי יצא ... ובאיחוי

אלכסנדרין

הקורע⁵⁰ לאורך תפר שניכר בבגד לא יצא. אבל מתוך איחוי אלכסנדרין, דהיינו תפירה שאינה ניכרת בבגד על אף שניכרת מבפנים⁵¹, יצא.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ה

⁴⁷ מ"ב שם יז

⁴⁸ מ"ב תקסא יד

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם למ

⁵⁰ שו"ע ונו"כ שם כ

⁵¹ הראב"ד והרא"ש אבל הרמב"ן הולק וכתב שהיא שוה למעלה ולמטה וכמ"ש בירושלמי איזהו האיחוי כאריג.

ביאור הגר"א שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

יא. אוסר לאחותו וכשם שהמוכר אסור לאחותו כך הלוקח אסור לאחותו ולפיכך מוכר צריך להודיעו ללוקח

כשם⁵² שאסור לאחות קרע שאינו מתאחה, כך אסור להפוך צד עליון של הבגד למטה ולאחותו, אך מותר להופכו בלי לאחותו. ואפילו מי שקונה את הבגד אסור לאחותו, לפיכך אם בא למוכרו צריך להודיע ללוקח שלא יהיה מקח טעות⁵³, ואפילו אם לא הודיעו אסור ללוקח לאחותו, עד שידע שאינו מהקרעים שאינם מתאחים, וכן אסור למוכרו לנכרי.
י"א⁵⁴ שמותר לאחר י"ב חודש על אביו ואמו, לחתוך סביב מקום הקריעה ולתפור שם חתיכת בגד חדשה, דאין זה בכלל איחוי הקרע, ויש חולקים⁵⁵

יב. תחילת קריעה טפה ותוספת כל שהו על בולן קרע אחד על אביו ואמו קרע אחד לפי שאין מוסיפין על קרע אביו

ואמו

אם מתו לו שני מתים באחד⁵⁶, וכן אם בא לו שמועה משנים כאחד קורע קריעה אחת על שניהם, וכן מברך ברכה אחת על שניהם⁵⁷, וה"ה במתו אביו ואמו כאחד.

אם מתו אביו או אמו ואחד משאר קרובים, קורע תחילה⁵⁸ על אביו או אמו עד שיגלה את לבו, ומרחיק שלשה אצבעות וקורע טפה על המת האחר⁵⁹.

⁵² שו"ע ונו"כ שם יט

⁵³ ש"ך ס"ק כח

⁵⁴ ט"ז שם י וחכ"א כלל קנב ט וערוך השלחן יז

⁵⁵ בשו"ת מהרש"ם ח"ג שנו

⁵⁶ שו"ע ונו"כ שם כג

⁵⁷ שו"ע והו"כ או"ח רכב ב ובמ"ב ב

⁵⁸ ולא [אמריגין] יעשה איפכא לקרוע תחלה על שאר קרובים טפה ויוסיף על אביו ואמו באותו קרע עד לבו יש לומר דאין זה כבוד אביו ואמו שיהא עיקר הקרע לאחיו ואחותו והוספת הקרע לאביו ולאמו כאילו אביו ואמו טפלים הם. ומה שקשה יקרע על אביו ואמו תחלה ואחר כך יוסיף באותו קרע לאחיו ולאחותו מפרש בברייתא לפי שאין מוסיפין על קרע אביו ואמו פירוש דביון דשל קרובים טפה ושל אביו ואמו עד לבו כל מה שמוסיף על מה שקרע בתחלה על אביו ואמו אינו ניכר שהוא למת אחר אלא יאמרו הכל על אביו ואמו כי סבורים שמתחמם וקורע והולך על אביו דלפעמים אדם קורע והולך על אביו ואמו יותר מעד לבו ושפיר דמי משום כבוד אביו ואין כאן בל תשחית לכך צריך לייחד לכל אחד מהם קרע לבדו וכן כתבו התוספות והרא"ש. ב"ח

שם

59

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

קרע על מת ואח"כ מת לו מת אחר, אם הוא בתוך שבעה, קורע קרע בפני עצמו, בין באותו קרע עצמו שמוסיף בו וקורע עוד טפה, או מרחיק ג' אצבעות וקורע טפה, ואם הוא לאחר שבעה מוסיף על קרע הראשון כל שהוא.

מת לו מת שלישי אחר שבעה לשני מוסיף עליו כל שהו⁶⁰.

אם המת השני היה אביו או אמו בין בתוך ז' ובין לאחר ז' מרחיק ג' אצבעות וקורע, וה"ה אם מת אביו ואח"כ מתה אמו⁶¹.

יג. הלכה כדברי המיקל באבל אבלות לחוד קריעה לחוד

כל מקום בו נאמר הלכה המיקל באבל אין זה רק באבלות ולא בקריעה⁶².

יד. עד היכן קורע עד טיבורו... הגיע לטיבורו מרחיק שלש

אצבעות וקורע נתמלא מלפניו מחזירו לאחוריו נתמלא

מלמעלה הופכו מלמטה

קרע על המת⁶³, ומתו לו מתים אחרים זה אחר קריעתו של זה, מוסיף והולך באותו קרע או בהרחקת ג' אצבעות כנוכ⁶⁴, וקורע שוב ושוב עד שמוגיע לטיבורו. הגיע לטיבור, מרחיק ג' אצבעות, וקורע. נתמלא לפניו, מחזירו לאחוריו וקורע לפניו⁶⁵. נתמלא מלמעלה, הופכו למטה וישים את הצוארון מאחוריו⁶⁶. נתמלא מכאן ומכאן, נעשה כמי שאין לו חלוק, שאינו קורע.

טו. הקורע מלמטה ומן הצדדין לא יצא

⁶⁰ שו"ע ונו"כ שם כא

⁶¹ דרך החיים דיני קריעה קצושו"ע קצה י

⁶² ערוך השולחן יורה דעה שם סעיף לח

⁶³ שו"ע ונו"כ שם כא

⁶⁴ ש"ך שם לא

⁶⁵ ש"ך שם לג

⁶⁶ ש"ך שם כד

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

מקום קריעה⁶⁷ הוא לפניו, אבל אם קרע מלאחריו, או מן הטבור ולמטה, או מן הצדדין, דהיינו תחת אצילי ידיו, או בשרוול, או לרוחב הבגד⁶⁸, לא יצא ידי חובת קריעה, וצריך לחזור ולקרוע, אך אין צריך לחזור ולברך.

ודעת הרמ"א שיוצא אם קורע בשולי הבגד, וכן נהגו להקל לקרוע בשולי הבגד כשקורעין על שאר מתים שאינן מתאבלין עליהם, כגון הקורע ביציאת נשמה, אבל על המתים שהם קרוביו, ומתאבלים עליהם, אינו יוצא בקריעה זו וצריך לקרוע בבית הצואר, וכן נהגו.

המנהג הוא לכתחלה שעל שאר קרובים קורעים מצד ימין, ועל אביו ואמו קורעים מצד שמאל. הקריעה הנכונה לצאת ידי חובת כל הדעות היא שיקרע מלמעלה למטה, ולא לרוחב הבגד. וימשוך מעט לצד שמאל שהוא מקום הלב, וקורע בית הצואר מלמעלה למטה⁶⁹.

טז. האשה שוללתו לאלתר... משום כבוד אשה

על אף⁷⁰ שהאבל על אביו ואמו מותר לשלול רק לאחר ל' אשה שוללת הקרע מיד, אפילו באביה ואמה, מפני הצניעות.

יז. היוצא בבגד קרוע לפני המת הרי זה גוזל את המתים ואת החיים

ההולך⁷¹ בבגד קרוע לפני המת, שמראה עצמו שקרע ולא קרע, הרי זה גוזל את החיים ואת המתים.

יח. האומר לחבירו השאילני חלוקך... והלך ומצאו שמת קורע ומאחו ונשיבא לביתו מחזיר לו חלוקו ונותן לו דמי קרעו

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

⁶⁸ פ"ת שם ב מהרדב"ז

⁶⁹ ילקוט יוסף אבלות ט - ה

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שם טו

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם לג

הלכות הדרה היומי

מסכת מועד קטן

האומר לחבירו, ⁷² השאילני חלוקך שאבקר את אבא שהוא חולה, והלך ומצאו שמת, קורעו ואף ע"פ ששאר קרעים של אב אינם מתאחים, כאן מאחהו⁷³, ומחזיר לו חלוקו ומשלם לו דמי קרעו. ואם לא הודיעו, שהולך לבקר את החולה⁷⁴, הרי זה לא יגע בו.

יט. חולה שמת לו מת אין מודיעין אותו שמת שמא תטרף

דעתו עליו ואין מקרעין בפניו

חולה⁷⁵ שמת לו מת, אפילו מתו אביו ואמו⁷⁶ ויש חשש שאם יודיעוהו תיטרף עליו דעתו, או שיבא לידי ספק סכנה אין מודיעין אותו, שמא תטרף דעתו עליו. ואפילו נודע לו⁷⁷ אין קורעין חלוקו, שמא תגדל דאגתו, ואין בוכין ואין מספידין בפניו, אף על מת שאינו קרובו של החולה שלא ישבר לבו, שבין שרואה החולה הזה שזה הפלוני מת ובוכין ומספידין עליו בפניו נשבר לבו מפחדו שמא ימות גם הוא ומטעם זה משתיקין המנחמים בפניו שע"י המנחמים נזכר למיתת אותו פלוני ומתפחד שמא ימות גם הוא⁷⁸.

כ. ומקרעין לקטן מפני עגמת נפש

קטן שלא הגיע לחינוך ומת לו מת, קורעים לו קצת מפני עגמת נפש⁷⁹, שיבכו הרואים וירבו בכבוד המת ולא מפני שהוא אבל וכן כדי להרבות הספד⁸⁰.

אם הגיע לחינוך, קורעים לו על ידי אחרים כדין קריעה טפח⁸¹, ויש חולקים⁸²

ובמקום שאין עגמת נפש כגון שכבר חזר לביתו ואין שם אחרים מלבד בני משפחתו אין קורעים⁸³.

⁷² שו"ע ונו"כ שם לד'

⁷³ שלא נתן המשאיל רשות רק לקרוע שלא יתבייש שם אבל לא הקנהו לו ט"ז שם כ ש"ך מח

⁷⁴ ש"ך שם מט'

⁷⁵ שו"ע ונו"כ שם שלז'

⁷⁶ בית הלל שם

⁷⁷ ש"ך שם א'

⁷⁸ ש"ך שם ב מהב"ח

⁷⁹ שו"ע ונו"כ שם בז'

⁸⁰ רש"י דף יד: ומור שם

⁸¹ חי' רע"א בשם הדרישה כ"כ הב"ח נשה"ח ד - כ

⁸² חכמת שלמה שם ובית הלל שפא

⁸³ ואפילו הגיע לחינוך עיין שדי חמד אבילות קעה, פני ברוך בפ"א בפני החיים פה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

נא. וקורעין על חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו

כבר התבאר לעיל ד כ: דמעיקר הדין כל המתאבל וקורע עליו מתאבל וקורע עמו⁸⁴, אם מת לו מת. ועכשיו נוהגים שלא להתאבל ולא לקרוע כלל עם המתאבלים⁸⁵. וכל המחמיר בזה איני אלא מן המתמיהים, ואינו כמכבד האבלים אלא כלועג להם, ומ"מ נוהגים שכל קרובי המת הפסולים לו לעדות מחמת קורבה דשאר⁸⁶, מראים קצת אבלות בעצמם עד מוצאי שבת הראשון⁸⁷, שאין רוחצים בחמים רק בפושרין⁸⁸, ואין נכנסים לסעודה אפילו לסעודת מצוה כגון ברית מילה⁸⁹, וכן במקומות שאין האבל מחליף בגדיו בשבת גם הם אין מחליפים בגד אחד⁹⁰.

על חמיו וחמותו על אף שבימינו אינו קורע⁹¹ והם קרוביו רק ע"י קידושין, צריך לנהוג אבילות של "כל המתאבל עליו מתאבל אמו כנזכר", וכן על אשת אביו בחיי אביו וכן אשתו צריכה להתאבל אמו על חמיה וחמותה⁹². אבל לא על שאר קרוביהם.

נב. אבל לא יניח תינוק בתוך חיקו מפני שמביאו לידי שחוק

ונמצא מתגנה על הבריות

⁸⁴ בכל עניני אבילות, וכן קריעה והבראה וכל עניינים הנמשכים כל ז', וכן הנמשכים כל שלשים, חידושי רע"א שם.

⁸⁵ רמ"א יו"ד שמ ד שעד ס"ו, והטעם כתב שם דאבילות זו הוא לכבוד האבלים, ועכשיו נהגו כולם למחול, וכתב בערוך השולחן שם סעיף י"ד דהאידינא אף אם יאמר האבל שאינו מוחל ורוצה שקרובו יתאבל עמו בפניו כפי דינא

דגמרא לא כל כמיניה, כיון דכבר נתבטל מנהג זה, ובדעת קדושים שם מחמיר אם אינו מוחל, ובספק אם מוחל יש להקל.

⁸⁶ אבל הקרובים מחמת קידושין לא, כגון שמתה אשת בנו או אשת אחיו, או בעל בתו או בעל אחותו, ש"ך סק"ו. ועיין בחו"מ סי' ל"ג איזהו פסולים לעדות

⁸⁷ ובערך ש"י יו"ד סי' שע"ד כתב דאבילות המתאבלים עמו הוא רק מהקבורה ואילך, אבל לפני הקבורה מותר, ושמעתי מפי הגאון ר' אברהם יעקב זלזניק שליט"א ששאל את הגר"פ פרנק זצ"ל והגר"א ראם זצ"ל בשני מקרים של אבילות זו, ואמרו לו שאין נוהגים כן, אך לא הבחין בתשובתם אם זה רק בירושלים או בכל מקום. פני ברוך ט בני החיים כו

⁸⁸ עיין שבו"י ח"ג סי' צ"ח דמ"מ אם הכביד עליו שער, מותר לגלח גם בע"ש הראשון

⁸⁹ ש"ך שם ס"ק ז

⁹⁰ רמ"א שם

⁹¹ רמ"א שמ ד

⁹² שו"ע ונו"כ שעד ו, פ"ת שם ג בשם שו"ת תשובה מאהבה ח"א קעה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

אבל אסור בשמחה⁹³, י"א⁹⁴ ל' יום לשאר מתים וי"ב חודש לאביו ולאמו וי"א⁹⁵ רק לשבעה.

ולכו"ע עיקר איסור השחוק הוא בשבעה, לפיכך לא יקה תינוק בחיקו כל ימי השבעה שמא יבא לידי שחוק. וכן אין לו לומר⁹⁶ פסוקים של שמחה שאומרים במוצ"ש קודם הבדלה.

---

⁹³ שו"ע ונו"כ שצא א

⁹⁴ ב"ח שם גשה"ח פכ"א ח - ב

⁹⁵ ערוך השלחן שם ב

⁹⁶ פ"ת שם א